

ژئومورفولوژی کارست با تأکید بر غارهای ارتفاعات شمال شرق شهر کرمانشاه

سمیه امیری^۱، محمد رضا ثروتی^۲

^۱ کارشناس ارشد ژئومورفولوژی، دانشگاه شهید بهشتی

^۲ استاد دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی

چکیده

ناهمواری‌های بیستون-بخشی از زاگرس مرتفع است که با امتداد شمال غربی-جنوب شرقی در شمال شرق شهر کرمانشاه قرار گرفته است. این توده کوهستانی عمدتاً از سنگ‌های آهکی تشکیل شده است، به همین دلیل چشم‌انداز منطقه کارستی است. شناخت و بررسی ویژگی‌های محیط‌های کارستی که از سنگ‌های انحلال‌پذیر و عمدتاً از کربناته، نظیر سنگ‌های آهکی و دولومیتی تشکیل یافته و از دیدگاه کاربردی به بسیاری از فعالیت‌های انسانی به‌ویژه تأمین منابع آب جهت استفاده شرب، کشاورزی، صنعت و غیره ارتباط پیدا می‌کند، بسیار حائز اهمیت است. در این مقاله که در واقع مطالعه ژئومورفولوژی کارست ارتفاعات شمال شرق شهر کرمانشاه با تأکید بر غارهای آن است علاوه بر شناخت اشکال کارستی منطقه به مطالعه غارهای متعدد منطقه نیز پرداخته شده است. این مطالعات شامل شناسایی غارهای منطقه، ویژگی‌های آن‌ها از نظر طبیعی یا مصنوعی بودن و همچنین قابلیت‌های مختلفی که غارها می‌توانند داشته باشند، است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که عوامل مهم تشکیل و تحول اشکال کارستی در منطقه، عملکرد زمین ساخت شدید و پیچیده در کل محدوده و حاکمیت شرایط اقلیمی مرطوب‌تر در گذشته نسبت به زمان کنونی است. چاله‌های بسته، حفره‌های فروکش، دره‌های خشک، دره‌های کور از مهم‌ترین اشکال کارستی مؤثر در مطالعات و محاسبات هیدرولوژیکی منطقه هستند. هر جا تحول کارست بیشتر است، عملاً عوارض کارستی در شرایط اقلیم کنونی توسط شبکه آب‌های جاری مورد تخریب قرار نگرفته‌اند و فعالیت بسیار محدود توسعه کارست هنوز ادامه دارد و جذب و نفوذ نزولات جوی نیز بیشتر است. در این مکان‌ها که عمدتاً در ارتفاعات واقع شده‌اند تأثیر میزان و تحول و تراکم عوارض کارست سطحی بر تغذیه آب‌های زیرزمینی بسیار بیشتر از سایر مکان‌ها است. اهمیت این مطالعه به حساسیت خاص کارست‌های منطقه و اعمال سیاست‌های مدیریتی ویژه برای بهره‌برداری از منابع آن برمی‌گردد.

واژه‌های کلیدی: ژئومورفولوژی، کارست، غار، کرمانشاه

مطالعات جغرافیا، عمران و مدیریت شهری

دوره ۶، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۹، صفحات ۶۵-۷۴